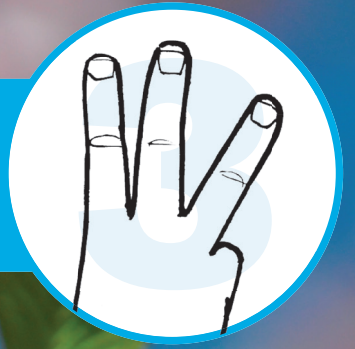

STEGET *före*

K U R S P O R T F O L I O

Namn:

Hatten Förlag

STEGET *före*

... har växt fram som tanke hos Iréne Johansson inom ramen för Karlstadmodellen under många år. Hatten Förlag och Iréne Johansson sökte medel till att utveckla projektet och fick stöd från Stiftelsen Sävstaholm. 2009–2010 lades grunden till de fem stegen och Iréne Johansson utvecklade och provade ut innehållet tillsammans med Annika Westermarck.

Även om kursupplägget primärt är skrivet för barn, kan det givetvis användas för unga eller vuxna som befinner sig på denna språkliga utvecklingsnivå, men då måste kursmaterial anpassas till den livserfarenhet och den livssituation som de har.

Steget före 3 / Kursportfolio

© 2011, Iréne Johansson och Hatten Förlag

isbn 978-91-980515-3-7

Utveckling/innehåll: Iréne Johansson

Utprovning av material: Annika Westermarck

Redaktör: Katarina Moen Lindberger

Grafisk form: Kristina Schollin-Borg

illustration/omslagsfoto: Kristina Schollin-Borg

Utgivare: Hatten Förlag

Produktionsstöd har erhållits från
Stiftelsen Sävstaholm.

Teckenillustrationer från Ritade tecken,
Specialpedagogiska skolmyndigheten

www.stegetfore.org, www.hattenforlag.se

www.karlstadmodellen.se, www.iakm.se

Detta material skyddas enligt lagen om upphovsrätt.

Materialet är fritt att skriva ut från www.stegetfore.org och är fritt att använda för att genomföra kurser och aktiviteter som följer de grundläggande tankegångarna i Steget före av Iréne Johansson. Delar av innehållet får inte plockas ur materialet och återanvändas eller mångfaldigas i andra sammanhang som är fränkopplat sitt ursprung i Steget före. Citera gärna innehållet, men ange källan.

Kursportfolion är din personliga kursbok. I den finns kursens innehåll varvat med åhörarkopior av ledarens presentationer. Det finns plats för egna anteckningar och funderingar. Glöm inte att anteckna intressanta länkar och tips som kommer upp under kursens gång. De kan vara värdefulla senare.

STEGET före KURSWEBBEN

Som deltagare på Steget före kursen Steg 3 finns delar av kursmaterialet tillgängligt på webben.

www.stegetfore.org >> För kursdeltagare >> Steg 3

KURSLITTERATUR

Till denna kurs finns ett antal berättelser om Olle & Mia och deras vänner. Texterna finns i kursportfolion och på kurswebben finns berättelserna med illustrationer för dig att skriva ut och häfta ihop till böcker.

Teckenlexikon är också en del av kurslitteraturen, till exempel digitalt teckenspråkslexikon på www.ling.su.se/tsp - så att du enkelt kan slå upp ord och utöka ditt teckenordförråd.

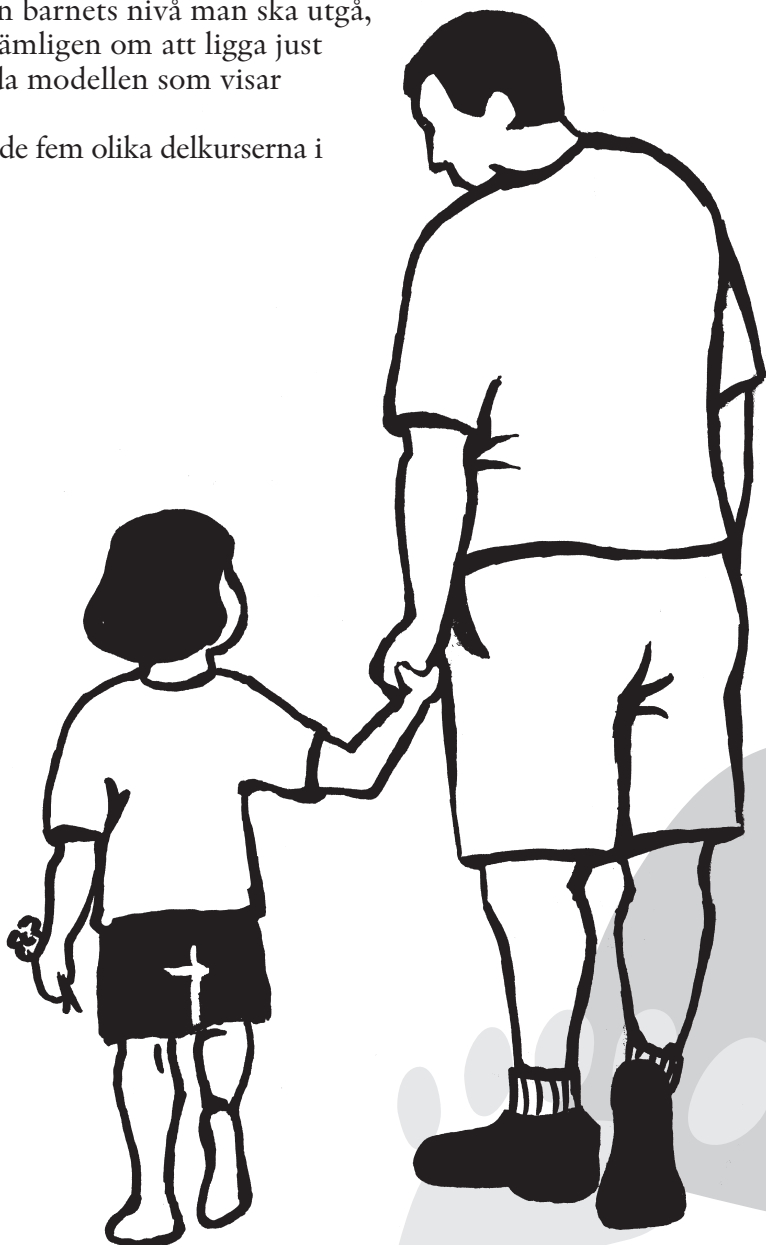
STEGET*före* – ett kurskoncept för tecken- och språkträning

Steget före består av fem delkurser och kan ses som ett komplement till andra teckenkurser. Innehåll och pedagogik ligger inom ramen för Karlstadmodellens tankar kring språk, språkutveckling och språkträning.

Det överordnade målet med *Steget före* är att skapa utvecklande teckenmiljöer kring barn (unga eller vuxna) som behöver tecken som stöd i sin dagliga kommunikation. De personer som finns i barnets dagliga omgivning ska inspireras till att bli goda modeller som laddar verkligheten på ett sätt så att det blir intressant för både barnet och för dem själva att teckna mer och mer. De goda modellerna vägleder också till fortsatt språklig utveckling genom att i sitt eget tecknande tydliggöra nästa utvecklingssteg i språkutvecklingen.

De fem delkurserna i *Steget före* bygger på varandra. Vid val av vilket kurssteg som är aktuellt är det alltid från barnets nivå man ska utgå, inte från sin egen. Steget före handlar nämligen om att ligga just steget FÖRE. Det gäller att vara den goda modellen som visar vägen till fortsatt språklig utveckling.

Här intill följer en kort beskrivning av de fem olika delkurserna i *Steget före*.

STEGET FÖRE 1

Vi arbetar med teckensånger, ramsor och pekböcker och lär oss ord och fraser som passar barnet som är på en förspråklig nivå. Vi fokuserar på det lilla barnets person, känslor, behov, egenskaper, aktiviteter, uppmärksamhet och lek. Vi övar ett prosodiskt tecknande med överdrivna rörelser och extra tydlig mimik.

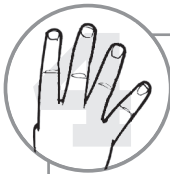
STEGET FÖRE 2

Vi bygger ordförråd och lär oss teckna och avläsa de viktiga orden i en sats. Vi fokuserar på barnet som är på väg mot den tidigaste nivån i sin grammatiska utveckling. Vi övar oss att teckna nyckelord i varje sats.

STEGET FÖRE 3

Vi lär oss ännu fler ord men framför allt övar vi vanan att teckna alla ord i satsen. Vi fokuserar på barnet som redan kombinerar tecken till korta ordsammansättningar och som är på väg att lära sig att teckna huvudsatser med rak ordföljd, adverbialsatser med omvänd ordföljd, frågesatser med eller utan frågeord och med omvänd ordföljd samt negerad sats. Vi övar oss att teckna alla ord i satsen.

STEGET FÖRE 4

Här kompletterar vi vårt tecknande med att också böja orden. Vi fokuserar på barnet som själv tecknar på samma grammatiska nivå som ett barn på 2,5–4 år brukar tala. Vi övar oss att teckna alla ord och ordböjningar i satsen för att visualisera ett komplett språk.

STEGET FÖRE 5

Nu övar vi flyt i tecknandet och avläsning av tecken med speciella fokus på läsning och berättande med tecken.

Målet med Steget före 3 är att du ska

- ✓ förstå vikten av en utvecklande teckenmiljö och vad som menas med en god samtalspartner samt förvärva redskap för att handla enligt detta i vardagen - allt i relation till individen och hans/hennes situation,
- ✓ få insikter om konceptet *steget-före*,
- ✓ få insikt om metoden Tecken som stöd (TSS),
- ✓ få insikter om samtalet,
- ✓ öva din teckenfärdighet att läsa, avläsa och samtala kring enkla barnböcker - enligt principen *steget-före* och i relation till individens behov och intressen,
- ✓ utöka ditt eget teckenordförråd,
- ✓ bli så trygg med metoden TSS att du tillämpar den i vardagen.

KURSMÖTE

1

Introduktion

TID: 5 TIMMAR

TID	SCHEMA
	PRESENTATION AV KURSDELTAGARNA <i>Inledande övning</i>
	POWERPOINT (PP): KURSENS SYFTE OCH UPPLÄGG <i>Gruppdiskussion</i> <i>Teckenövning 1</i>
	PP: METODEN STEGET FÖRE <i>Gruppdiskussion</i> <i>Teckenövning 2</i>
	PP: OM DEN SOM LÄR <i>Gruppdiskussion</i> <i>Teckenövning 3</i>
	PP: METODEN TSS <i>Gruppdiskussion</i> <i>Teckenövning 4</i>
	PP: TECKNENS UPPBYGGNAD <i>Gruppdiskussion</i> <i>Teckenövning 5</i>
	HEMUPPGIFT

STEGET före

Kursens delmål:
INSIKTER
och FÄRDIGHETER

om
Metoden
Tecken Som Stöd (TSS)
Att teckna alla ord i enkel sats

Steg 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 4

STEGET före

Kursens delmål:
INSIKTER
och FÄRDIGHETER

om
Samtalet
Att använda alla ord i enkla satser
och föra samtal

Steg 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 5

STEGET före

Kursmaterial

Barnböcker valda efter
barnets intresse

Steg 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 6

Kursupplägg

Möte	Avläsning	Tema	Ordövning	Korusläsning	Samtalsövning	Hemuppgift
1	I N	T R	O D	U K	T I	O N
2	Bok 1	Samtalet	Bok 2	Bok 2	Bok 2	Bok 2
3	Bok 2	Ordning i samtalet	Bok 3	Bok 3	Bok 3	Bok 3
4	Bok 3	Samtalsämne	Bok 4	Bok 4	Bok 4	Bok 4
5	Bok 4	Språkliga handlingar	Bok 5	Bok 5	Bok 5	Bok 5
6	Bok 5	Det goda samtalet	Bok 6	Bok 6	Bok 6	Bok 6
7	A	V S	L U	T N	I N	G

Avläsning

Övning

att läsa och avläsa texter som tränats hemma sedan förra kursmötet
att återge, beskriva och berätta

PP: mötets språkliga tema

Varje kursmöte har ett språkligt tema
några PP-bilder och diskussion

Syfte; att fokusera speciell del av samtalet

STEGET före

Ordövning

Kartläggning av egen ordkunskap
Strategi att använda tillsammans
med barnet

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 10

STEGET före

Korusläsning

Att teckenläsa
barnböcker med prosodi

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 11

STEGET före

Samtalsövning

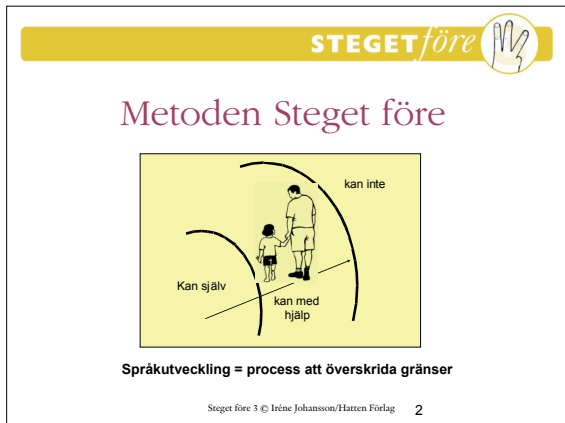
Att öva samtalstecknande – hela satser
Strategi att använda tillsammans
med barnet

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 12

Hemuppgift

Beslut
om vad som ska övas hemma
inför nästa kursmöte

Den vuxne som filter

*Förtydligar, lägger till rätta,
tolkar information mellan barnet och omvärlden*

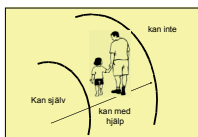

Hjälper barnet
att **förstå**
och
att **bli förstådd**

Steg 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 4

Den vuxne som ledsagare

*Att göra tillsammans förbereder
självständig handling*

Metoder
Hand-över-hand
åskådarröll

Steg 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 5

Den vuxne som energigivare

*Uppmuntra, stödja &
visa respektfullt bemötande*

För att stärka barnets
motivation att **lära mer**
Att hjälpa att lära sig själv

Steg 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 6

STEGET *före*

Vuxna övar sig att

Samtala med barnet

Uppmärksamma **betydelser** snarare än uttryckens form
Ge återkoppling **"som om"**
för att skapa meningsfulla sammanhang

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 7

STEGET *före*

Vuxna övar sig att

"gå till barnet självt"

Förkunskaper
Delaktighet
Förmåga att visa delaktigheten
Respekt

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 8

STEGET *före*

Vuxna övar sig att bli

medvetna om & kompetenta att

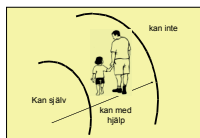

kommunicera med barnet på en språklig nivå strax ovanför barnets egen
för att visa vart barnet är på väg

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 9

Stor diskussionsfråga

Hur tar man reda på vad barnet kan själv?

Förståelse – kunskaper om egen produktion – uttal

Hur ska man undvika att underskatta barnet?

STEGET före

Om barnet som aktivt lärande

STEGET före

Längtan efter delaktighet

Samtalet är ett samarbete där mening skapas

Vad kan vi göra för att skapa förutsättningar till många olika goda samtal för barnet?

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

Barnet som vetenskapsman

Barnet prövar och testar betydelser i samtalen

Vad kan vi göra för att vidga barnets erfarenhetsvärld till olika sociala sammanhang?

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

Barnet är socialt

Sociala sammanhang byggs upp genom kommunikation

Vad kan vi göra för att barnet ska få många samtalspartners som bejakar, accepterar och respekterar hans sätt att samtala?

Barnet som problemlösare

Söker sina egna lösningar till problem – också då tecken saknas

Hur ska vi avdramatisera tecknandet – ta bort kravet på prestation och korrekthet?

Barnet lär sig själv

Men vi lär för att barnet ska lära

Hur kan vi stödja barnet att driva på sin egen utveckling i vardagen?

Vilka förutsättningar behövs?

Barnet är din samtalspartner

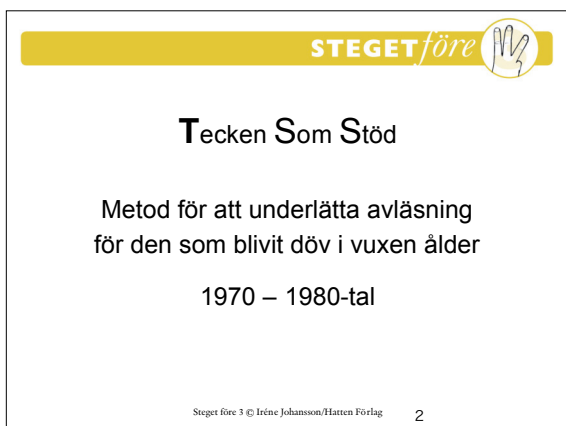
VÄNTA – ge tid

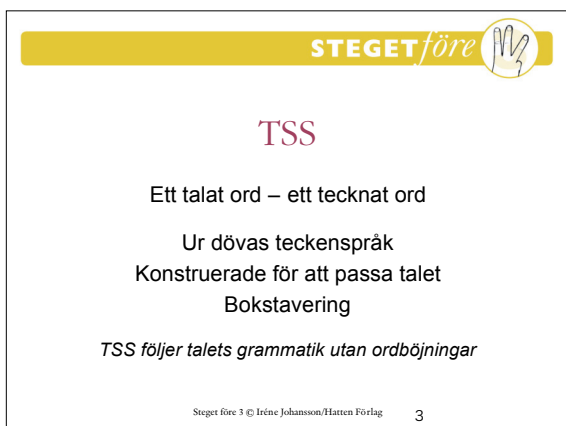

- Låt barnet börja
- Ge barnet tid att svara
- Gissa/övertolka det barnet uttrycker

Hur ska vi öka medvetenheten om detta?

STEGET före

TSS i Steget före

Stöd i samtalet för den som har en språkstörning

- Överflödsinformation
- Långsammare tempo
- Tydligare turöverlämning

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 4

STEGET före

TSS i Steget före

Pedagogiskt verktyg

TYDLIGGÖRANDE:

- Konkretion
- Tempo

Avgränsning språkliga enheter
Handledd ordinläring

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 5

STEGET före

TSS i Steget före

Verktyg för minnet

- Tecknet ger tillgång
- förmedlar kontakt –
- med det talade ordet

speciellt viktigt då man har svårt att bita ord

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 6

TSS i Steget före

Reparationsverktyg i samtalet

Sammanbrott i ett samtal beror på
brister i förståelsen mellan parterna

Tecknet kan "översätta" eller förmedla

TSS i Steget före

Starthjälp

– att komma igång med det man vill säga

*Tecknen kan motverka att man bakar upp sig
på första ljud, stavelse eller ord*

Olikheter mellan tal och tecken

Det går inte att direkt översätta
tal till tecken eller tvärtom

Likheter mellan tal och tecken

Betydelser i satsen skapas sekventiellt

*En sats byggs upp av att tecken
följer på tecken i en tidsföljd
– som i talad/skriven sats*

Likheter mellan tal och tecken

Betydelser i satsen skapas simultant

Manuella komponenter kombineras
med icke-manuella komponenter

På samma sätt som prosodi i en talad sats

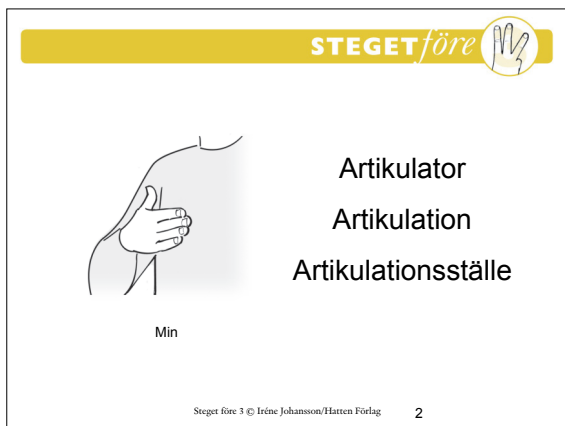
Olikheter mellan tal och tecken

Betydelser i tecknad sats skapas spatialt

Man använder rummet för att
t.ex. visa storlek i rörelsen eller för att
”parkera” någon eller något på en tänkt plats

Detta kan inte göras i en talad sats

STEGET före

Artikulator/attityd; betydelseskiljande

Min

Ha

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 4

STEGET före

Artikulation; rörelsen

- Rörelseriktning:
t.ex. ↑ ↓ ← →
- Rörelseart:
vridning ~ cirkel °
- Interaktionsart- en/två händer
konvergerar > divergerar <

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 5

STEGET före

Rörelse; betydelseskiljande

Min

Ledsen

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 6

Artikulationsställe

- Hjässan – Pannan
- Kind – Näsa
- Mun – Haka
- Axel – Bröst – Arm – Hand
- Mage
- Ben
- Luften

Artikulationsställe; betydelseskiljande

Min

Bo

Inledande övning

Att teckna betyder att skapa och förmedla betydelser med hjälp av händer, mimik och kropp. Många tecken är sådana att man inte kan se vad de betyder men det finns också sådana som har någon eller några egenskaper som gör att man kan gissa på ett ungefär vad tecknet betyder. Att bli medveten om och använda sig av kroppens uttrycksförmåga är en god hjälp till förståelse i det vardagliga samtalet.

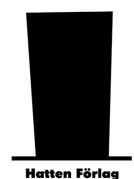
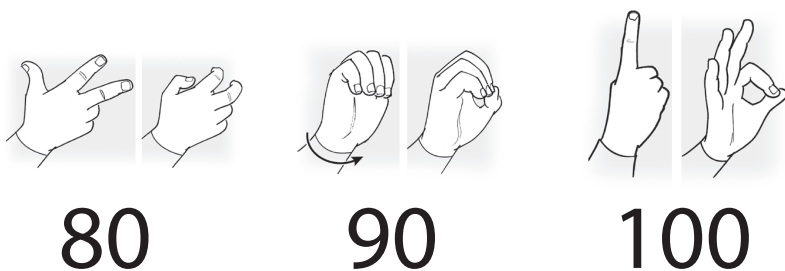
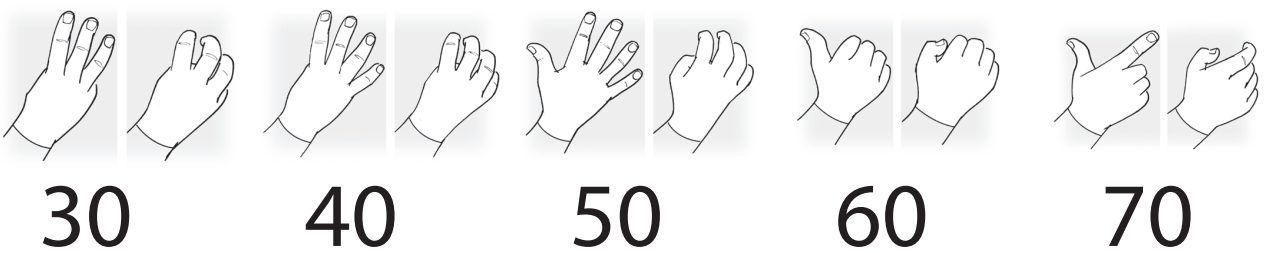
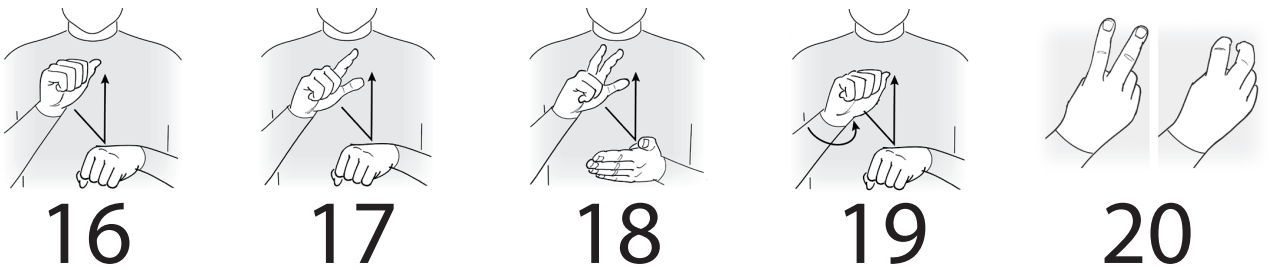
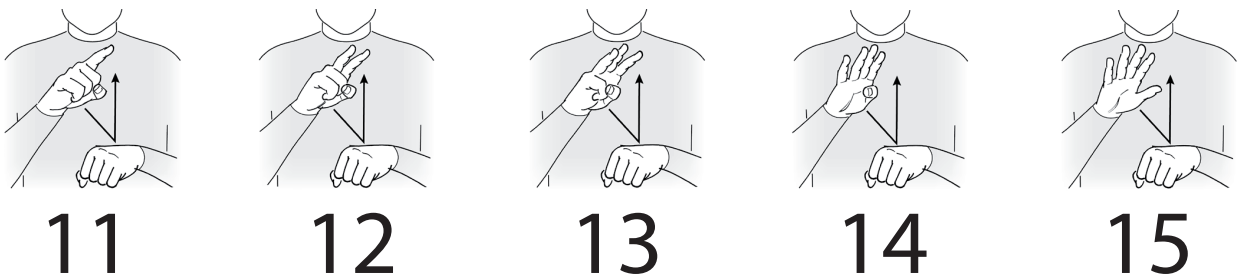
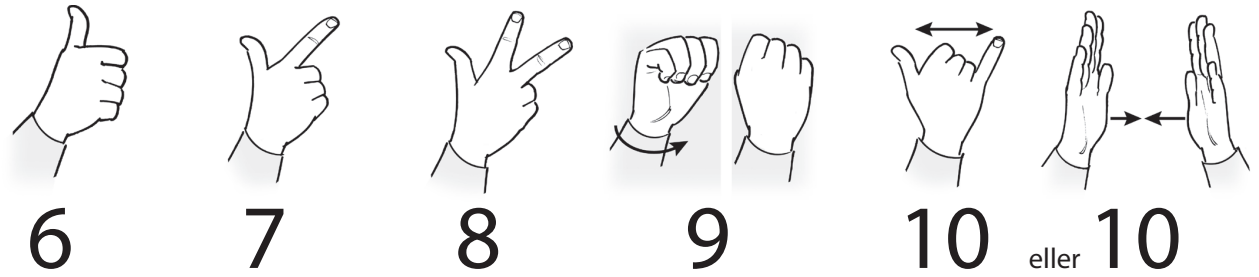
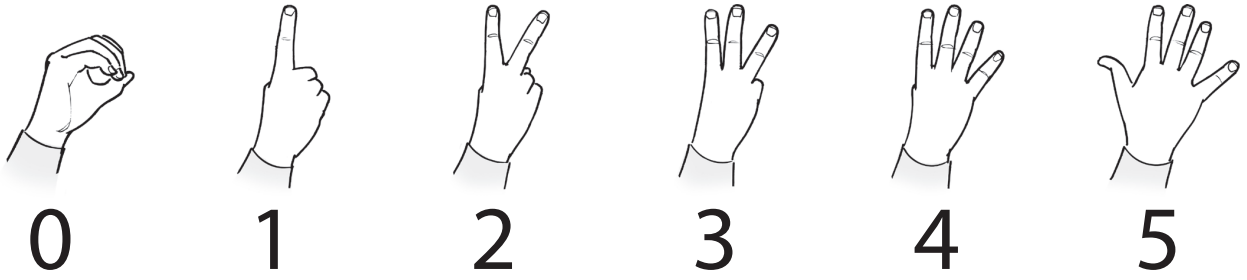
Dela upp er i grupper om 4-5 personer. I tur och ordning ska deltagarna i gruppen gestalta ett begrepp i taget med hjälp av kropp, mimik och händer. Sen gäller det för övriga deltagare att gissa vilket begreppet är.

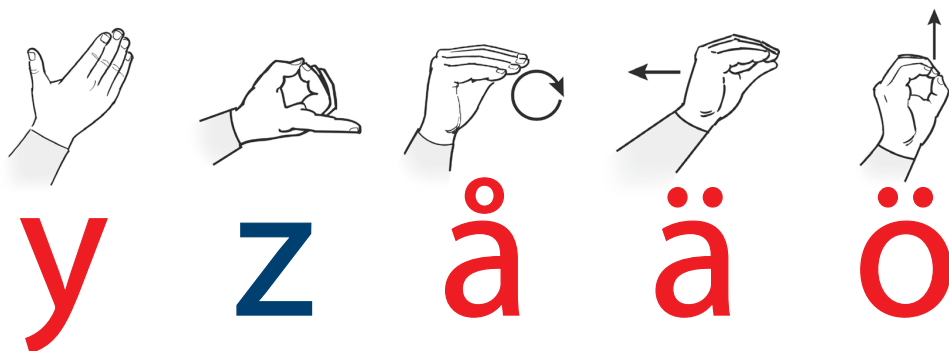
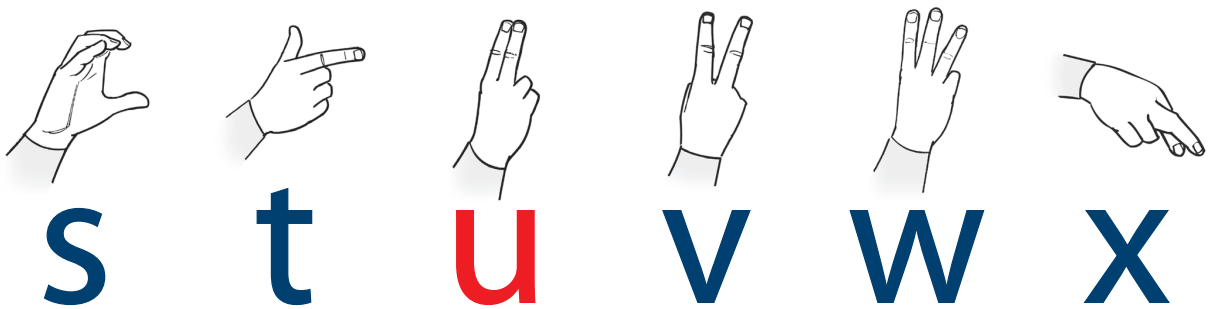
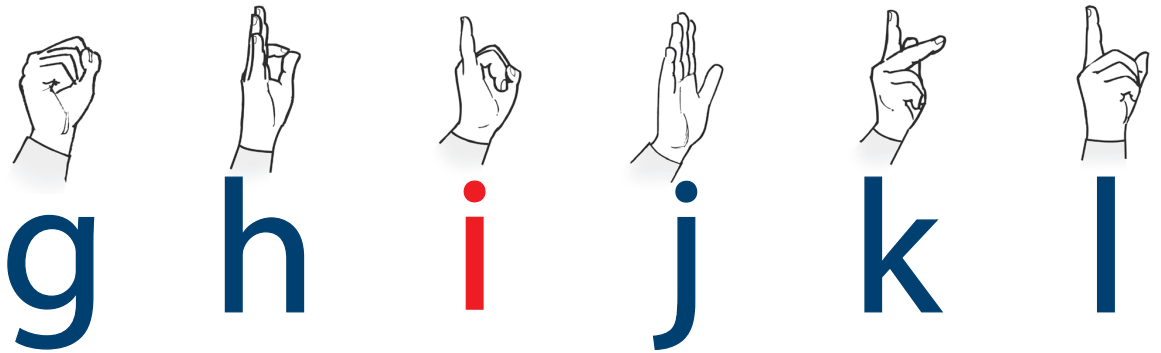
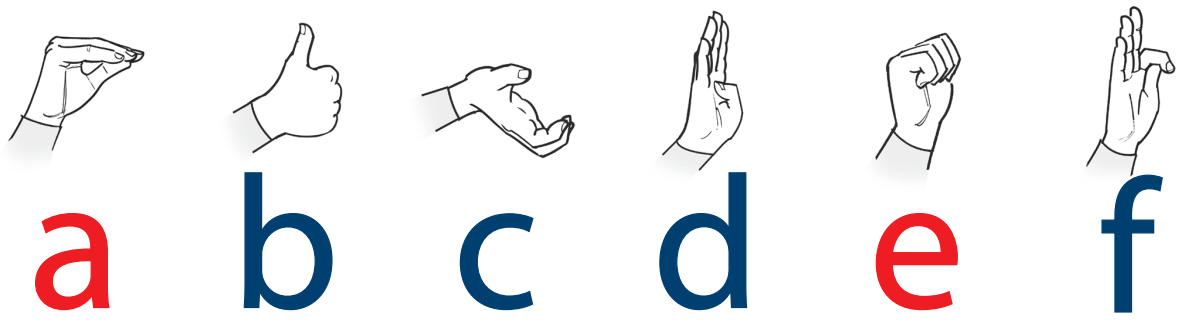
Hitta på begrepp som ni önskar dramatisera. Det kan till exempel vara substantiven *backe trumpet kullerbytta rosett*, adjektiven *bunden bred högsta* eller verben *andas klampa kliva sopa*.

Teckenövning 1 Rabbla teckenalfabetet och teckenspråkets siffror

Detta är en korusövning som ska följas upp med övningar hemma. Det är nödvändigt att kunna bokstäverna eftersom vissa ord måste bokstaveras.

Anteckna de bokstäver och siffror du behöver öva mer:

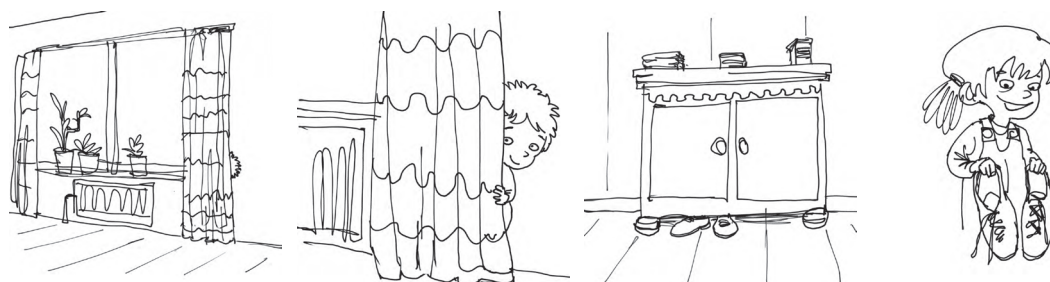
Teckenövning 2 Ordövning

Denna övning är en introduktion till de ordövningar som varje kursmöte kommer att ha.

Syftet med ordövningen är tudelad. Dels får du möjlighet att upptäcka om du saknar ord som är vanliga i enkla barnböcker, dels lär du dig en strategi som kan vara nyttig då du läser vilken bok eller bild som helst med barnet. Då är det utökning av barnets ordförråd som är målet.

Introduktionen syftar till att lära sig hur denna övning går till. Avsikten är att du ska skaffa dig en strategi.

Det behövs en barnbok. Ur denna bok väljs en bild. Sen arbetar ni i par. A föreställer den vuxne och B är barnet. Växla roller.

A går systematiskt igenom alla detaljer på bilden, pekar på en i taget och ber B att teckna ordet. Öva på en teknik där du följer läsriktningen och alltså skannar bilden uppfifrån och nedåt med början till vänster i bilden.

A pekar på den långa gardinen och säger ”Vad är det?” – B svarar med tecken. Sen pekar A på gardinstången (sen blomkrukan, sen elementet, sen...) och säger ”... och det?” – B svarar med tecken.

Försök att finna en intervjuteknik som inte baseras på frågeorden. Ibland kan det räcka att bara peka uppfordrande på ett föremål, ibland kan det vara tillräckligt att humma lite lätt.

Anteckna de begrepp som du inte kan i följande ruta. Dessa begrepp ska läras in till nästa kursmöte.

Teckenövning 3 Korusläsning

Denna övning är en introduktion till en typ av övningar som förekommer vid varje kursmöte. Det gäller att i korus läsa en enkel text högt, med tecken och tal i korus. Syftet med denna övning är tudelad. Dels får du möjlighet att upptäcka om du saknar tecken för ord som är vanliga i enkla barntexter, dels får du öva teckenläsning med prosodi.

Syftet är förstås också att det ska bli så enkelt för dig att teckenläsa de enkla texterna att du använder boken i ditt umgänge med barnet.

FÖRSLAG TILL DAGENS TEXT FÖR KORUSLÄSNING

Här är Hugo och Pia. De ska till lekparken.

Hugo kör vagnen. Han kan själv.

Hugo vill ha glass. ”Vill ha glass”, skriker Hugo.

Hugo får ingen glass. Han blir sur.

Nu åker Hugo i vagnen. Han är fortfarande sur.

Nu är Hugo och Pia i lekparken. Då blir han glad igen.

Hugo leker i lekparken. Först gungar han – högt högt.

Hugo leker i lekparken. Här åker han rutschkana – fort fort.

Hugo leker i lekparken. Här åker han karusell – runt runt.

Hugo leker i lekparken. Här gräver han i sandlådan – djupt djupt.

Hugo leker i lekparken. Här kör han grävskopa – tut tut.

Hugo leker i lekparken. Till sist kramar han gunghästen.

Nu har Hugo lekt färdigt. Hej då.

Om du hellre vill arbeta med en bok som du väljer själv kan du komma överens med kursledaren om detta.

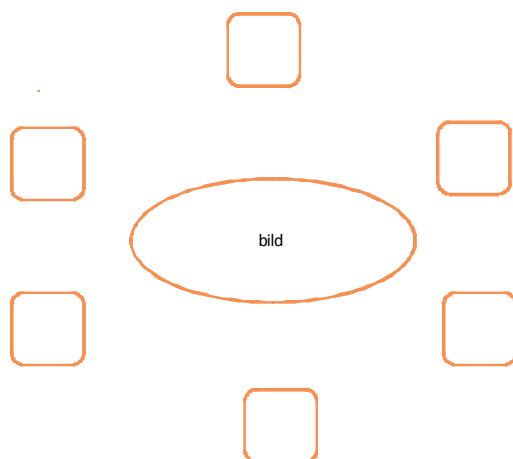
Anteckna det du behöver öva mer på hemma:

Teckenövning 4 Samtalsövning

Detta är en introduktion till ytterligare en annan typ av övningar som förekommer vid varje kursmöte. Syftet med övningen är tudelad. Dels att du får vissa insikter om samtalet och övning i att samtala med TSS dels att du lär dig en strategi som du kan använda i samtal med barnet.

Arbeta i smågrupper om 2-3 personer. Som material använder ni en situationsbild ur den barnbok som bearbetas under kursmötet. Lägg bilden i mitten och fördela sedan de olika samtalskorterna med baksidorna uppåt runt om som på bilden.

Övningen går ut på att ni ska samtala kring bilden men samtalet styrs av samtalskorterna. I tur och ordning tar gruppens medlemmar ett kort och följer den uppmaning som står på kortet. Ibland måste ni kanske hitta på ett svar. När alla samtalskort är slut har ni tillsammans och med lite tur skapat olika delar i en berättelse.

Alla ord som sägs ska tecknas. Tänk på att använda korta men fullständiga satser, dvs. det ska finnas ett subjekt och ett predikat.

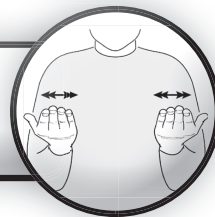
Anteckna ord och annat som du behöver öva mer hemma:

A large, empty, rounded rectangular box with a light gray border, intended for students to take notes on words and other elements they need to practice more at home.

vem?

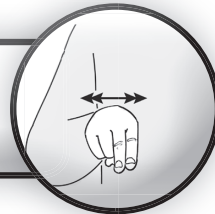
vad?

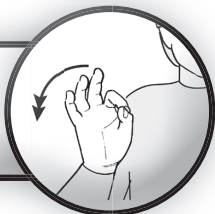
var?

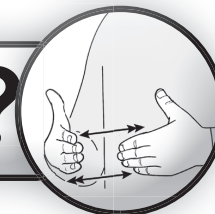
när?

hur?

varför?

Teckenövning 5 Teckenartikulation

Ibland kan det vara svårt att hitta de tecken man söker i olika teckenlexikon. Hur gör man då?

Att gissa utifrån de ledtrådar som finns i tecknet är ett sätt. Betrakta exemplen i följande tabell. Vilken blir din reflektion?

Vilka beskrivningar saknas för att du ska veta hur tecknen artikuleras?

ARTIKULATIONSSTÄLLE	ARTIKULATOR	BETYDELSE
HJÄSSAN	<i>L-hand</i> <i>J-hand</i> <i>Y-hand</i> <i>Vinkelhand</i> <i>Klohand</i> <i>O-hand</i>	munk gloria dop mössa punkare hjälm kung duscha
PANNAN	<i>L-hand</i> <i>J-hand</i> <i>Y-hand</i> <i>Vinkelhand</i> <i>A-hand</i> <i>Klohand</i> <i>O-hand</i> <i>B-hand</i> <i>T-hand</i>	egoist tänka gissa idé förstå kultur tankspridd åsiikt fördom begåvad filosofi abstrakt erfarenhet kan förmåga akademi kunskap doktor gammal dagdrömman undra dum fantasi minnas skämmas huvudvärk lära sig drömman förtvivlad duktig svår besvärlig universitet tro
NÄSAN	<i>L-hand</i> <i>J-hand</i> <i>Y-hand</i> <i>S-hand</i> <i>O-hand</i> <i>G-hand</i> <i>B-hand</i> <i>N-hand</i>	motsats mallig stolt fel tant snabb råka illa ut skoja näsa näsblod skvaller attityd ande offra marijuana avsky choklad blod noshörning elefant nysa smutsig skvallerbytta kokain missbruk lukta

ÖRA	<i>L-hand</i>	höra höra-talas-om hörapparat öra hörselskadad tillhöra berömd audiogram
	<i>J-hand</i>	döv lyssna förut
	<i>Y-hand</i>	ljud
	<i>Klohand</i>	radio
MUN	<i>L-hand</i>	läcker smaskens säga yttrande uttalande muntlig diskutera borsta tänderna tyst stum befalla kommando tysta ner diskret tystnadsplikt diktator spagetti protestera tand smaka mun röd farbror lunch avtal tomte rodna föreläsa blodtryck förklara beskriva söt
	<i>J-hand</i>	varm generös bättre bränna-sig soppa hälsning viska bra likgiltig svara berömma fjäska presentera
	<i>Y-hand</i>	drake kräkas argumentera
	<i>A-hand</i>	mat servett skryta
	<i>S-hand</i>	dricka supa nappflaska kommunikation
	<i>Klohand</i>	skälla frysa sur musik/flöjt
	<i>O-hand</i>	informera smitta
	<i>G-hand</i>	intervjua
	<i>N-hand</i>	erkänna/vittna
BRÖST	<i>L-hand</i>	jag skyldig mycket
	<i>J-hand</i>	tycka-om äga glad vill bröst generad hemsk god lättad gärna ledsen
	<i>Y-hand</i>	andas modig tröja hälsa ångest njuta roa sig
	<i>Vinkelhand</i>	astma lunginflammation
	<i>S-hand</i>	lycklig chock flytväst
	<i>Klohand</i>	irriterad skärpa sig dragspel orolig nervös tiger skelett
	<i>O-hand</i>	förkyld
	<i>G-hand</i>	dominera sorg gorilla smärta
<i>B-hand</i>	hosta rolig dominant själv självständig	

Hemuppgift

1. Nöt in handalfabetet och siffrorna.
2. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
3. Lär in den barnbok du valt så väl att du kan teckna automatiskt och snabbt. Du ska INTE behöva tänka på hur du tecknar då du övat tillräckligt.

Öva denna text, om du inte har valt en egen bok:

Här är Hugo och Pia. De ska till lekparken.

Hugo kör vagnen. Han kan själv.

Hugo vill ha glass. ”Vill ha glass”, skriker Hugo.

Hugo får ingen glass. Han blir sur.

Nu åker Hugo i vagnen. Han är fortfarande sur.

Nu är Hugo och Pia i lekparken. Då blir han glad igen.

Hugo leker i lekparken. Först gungar han – högt högt.

Hugo leker i lekparken. Här åker han rutschkana – fort fort.

Hugo leker i lekparken. Här åker han karusell – runt runt.

Hugo leker i lekparken. Här gräver han i sandlådan – djupt djupt.

Hugo leker i lekparken. Här kör han grävskopa – tut tut.

Hugo leker i lekparken. Till sist kramar han gunghästen.

Nu har Hugo lekt färdigt. Hej då.

KURSMÖTE

2

– med fokus på att återge

TID: 3 TIMMAR

Syftet är att du ska få:

- ✓ Insikt om samtalet.
- ✓ Öva den språkliga handlingen att återge
- ✓ Öva färdighet att avläsa tecknad enkel text.
- ✓ Öva färdighet att teckenläsa enkel text med prosodi.
- ✓ Öva färdighet att samtala med tecken.

TID	SCHEMA
	AVLÄSNING <i>Ni delas i grupper om två. A övar tyst tecknläsning, B övar avläsning samt språkhandlingen ATT ÅTERGE. Bok 1</i>
	PP: SPRÅKLIGT TEMA <i>Samtalet</i>
	ORDÖVNING <i>Du övar att teckensätta detaljer i bild. Bok 2</i>
	KORUSLÄSNING <i>Du övar korusläsning av överenskommen text.</i>
	SAMTALSÖVNING <i>Du samtalar och övar att beskriva, klargöra och förklara.</i>
	HEMUPPGIFT <i>Bok 2</i>

STEGET före

Kursmöte 2
Samtalet

STEGET före

Att samtala är att samarbeta
Ditt bidrag och mitt bidrag

Hur blir vi bättre på att bereda barnet en mer aktiv roll i samarbetet?

Vilka är våra förväntningar – hur kan de ändras?

Steg 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

Att samtala är att samarbeta
Ditt bidrag och mitt bidrag

Hur blir vi bättre på att avläsa barnets yttranden?

Vilka är våra förväntningar – hur kan de ändras?

Steg 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

Att samtala är att gemensamt skapa mening

Man behöver något att hänga upp betydelser på

Hur blir vi bättre på att dela barnets uppmärksamhet ?

Det finns faktorer i situationen

Att samtala är att gemensamt skapa mening

Man behöver något att hänga upp betydelser på

Hur blir vi bättre på att dela barnets erfarenhetsvärld?

Det finns faktorer i gemensam bakgrundskunskap

Att samtala är att gemensamt skapa mening

Man behöver något att hänga upp betydelser på

Hur blir vi bättre på att leva oss in i barnets tankevärld?

Det finns alltid ett stort tolkningsutrymme

Att samtala är att gemensamt skapa mening

Båda har rättigheter och skyldigheter

Hur blir vi bättre på
att låta barnet behålla
sina rättigheter ?

Övning 1 Avläsning

2 personer – A och B – sitter mitt emot varandra.

A läser med tecken den bok som han/hon valt och övat hemma. Läsandet ska vara tyst.

Då A läst hela boken ska B återge med egna ord – i tecken.

Växla roller och reflektera sedan kring avläsningen.

Anteckna ord och annat som du behöver öva mer:

Övning 2 Ordövning

2 personer – A och B – samarbetar i denna övning.
Gör övningen på samma sätt som under introduktionsmötet.
Materialet är Bok 2.
Jobba er igenom så många bilder som möjligt.

Anteckna vilken bok/vilka böcker ni använder:

.....

Anteckna de begrepp du behöver öva mer:

Övning 3 Korusläsning

Övningen görs i helgrupp eller delgrupper. Läs den bok ni kommit överens om.
Öva att läsa med inlevelse och dramatik!

Anteckna vilken bok/vilka böcker ni läser:

.....

FÖRSLAG TILL DAGENS TEXT FÖR KORUSLÄSNING

Här är Mia. Idag vill hon leka inne.
Vad ska Mia göra först? Hon vill rita.
Därför hämtar hon sina kriter.
Mia sitter på golvet och ritar.
Hon gillar att rita.

Vad ska Mia göra sen? Hon vill pussla.
Därför hämtar hon pusslet.
Mia ligger länge på golvet och pusslar.
Hon tycker om att pussla.

Vad ska Mia göra nu? Hon vill läsa.
Därför hämtar hon sin favoritbok.
Mia lutar sig mot sängen och läser.
Hon leker att hon kan läsa på riktigt.

Vad ska Mia göra nu? Hon vill leka med dockan.
Därför håller hon dockan i famnen.
Mia lägger dockan i handfatet.
Hon badar dockan. Allt blir blött.

Vad ska Mia göra nu? Hon vill bygga med lego.
Därför hämtar hon lådan med lego.
Mia bygger ett högt torn.
Hon älskar att bygga med lego.

Vad ska Mia göra nu? Hon vill kasta boll.
Därför hämtar hon bollen under bordet.
Mia kastar bollen.
Oj oj, den ramlar nästan på legotornet.

Nu vill Mia inte leka mer.
Nu måste hon städa.

Om du hellre vill arbeta med en bok som du väljer själv kan du komma överens med kursledaren om detta.

Anteckna vad du behöver öva mer på hemma:

Övning 4 Samtalsövning

Arbeta i smågrupper om 2-3 personer.

Samtala om så många bilder som möjligt i den bok/de böcker ni valt.

Använd samtalskorten.

Anteckna ord och annat som du behöver öva mer hemma:

Hemuppgift

1. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
2. Lär in den barnbok du valt så väl att du kan teckna automatiskt och snabbt. Du ska INTE behöva tänka på hur du tecknar då du övat tillräckligt.

Öva denna text, om du inte har valt en egen bok:

Här är Mia. Idag vill hon leka inne.
Vad ska Mia göra först? Hon vill rita.
Därför hämtar hon sina kriter.
Mia sitter på golvet och ritar.
Hon gillar att rita.

Vad ska Mia göra sen? Hon vill pussla.
Därför hämtar hon pusslet.
Mia ligger länge på golvet och pusslar.
Hon tycker om att pussla.

Vad ska Mia göra nu? Hon vill läsa.
Därför hämtar hon sin favoritbok.
Mia lutar sig mot sängen och läser.
Hon leker att hon kan läsa på riktigt.

Vad ska Mia göra nu? Hon vill leka med dockan.
Därför håller hon dockan i famnen.
Mia lägger dockan i handfatet.
Hon badar dockan. Allt blir blött.

Vad ska Mia göra nu? Hon vill bygga med lego.
Därför hämtar hon lådan med lego.
Mia bygger ett högt torn.
Hon älskar att bygga med lego.

Vad ska Mia göra nu? Hon vill kasta boll.
Därför hämtar hon bollen under bordet.
Mia kastar bollen.
Oj oj, den ramlar nästan på legotornet.

Nu vill Mia inte leka mer.
Nu måste hon städa.

KURSMÖTE

3

– med fokus på att återge

TID: 3 TIMMAR

Syftet är att du ska få:

- ✓ Insikt om samtalets struktur.
- ✓ Öva den språkliga handlingen att återge
- ✓ Öva färdighet att avläsa tecknad enkel text.
- ✓ Öva färdighet att tecknläsa enkel text med prosodi.
- ✓ Öva färdighet att samtala med tecken.

TID	SCHEMA
	AVLÄSNING <i>Ni delas i grupper om två. A övar tyst tecknläsning, B övar avläsning samt språkhandlingen ATT ÅTERGE. Bok 2</i>
	PP: SPRÅKLIGT TEMA <i>Ordning i samtalet</i>
	ORDÖVNING <i>Du övar att teckensätta detaljer i bild. Bok 3</i>
	KORUSLÄSNING <i>Du övar korusläsning. Bok 3</i>
	SAMTALSÖVNING <i>Du övar samtalsinvt och initiativ.</i>
	HEMUPPGIFT <i>Bok 3</i>

STEGET före

Kursmöte 3
Ordning i samtalet

STEGET före

Ett samtal är ett regelstyrt samarbete

Min tur du väntar
 Din tur Jag väntar

Hur ska vi bli bättre på att respektera barnets tur?

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

Ett samtal måste inledas
"Vilken färg har bollen?"

Starkt initiativ
 Kräver ett svar och en speciell sorts svar

Hur ska barnet lära detta?

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

Ett samtal måste inledas

"Vilken fin boll du har"

Svagt initiativ
Kräver inte ett specifikt svar eller något svar alls

Hur brukar vi inleda i vuxen-barn-samtal?

Ett samtal måste upprätthållas och utvecklas

Ett initiativ ska ha ett svar, t.ex. "Ja den här jag fått av mor"

Expanderad respons
Tillför samtalet ny information

Hur ska barnet lära detta?

Ett samtal måste upprätthållas och utvecklas

Ett initiativ ska ha ett svar t.ex. "Ja"

Minimal respons
Tillför inte samtalet någon ny information

Hur brukar vi svara barnet i vuxen-barn-samtal?

Ibland bryter samtalet ihop

Det kan repareras genom upprepning eller andra ord

Orsaken kan vara
bristande förståelse,
glapp, överlappningar
eller brist på ny
information

Hur ska vi undvika sammanbrotten?

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 7

I samtalet överlämnas turen

med
blick, prosodi, paus,
hummanden, ord

Vad kan vi lära av teckenspråket?

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 8

Turöverlämning i teckenspråket

Tydliggörs genom

Blicken - vid turöverlämning fästes den på motparten
Händerna - vid turöverlämning kan de lyftas ur viloläget

Mottagaren accepterar turen genom nickning

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 9

I samtalet kan man ta turen från den andre
maktmedel

med
blick, kropp, mimik,
ljud, andning, ord

Hur ska vi lära oss att inte ta turen ifrån barnet?

Övning 1 Avläsning

2 personer – A och B – sitter mitt emot varandra.

A läser med tecken den bok som han/hon valt och övat hemma. Läsandet ska vara tyst.

Då A läst hela boken ska B *återge* med egna ord – i tecken.

Växla roller och reflektera sedan kring avläsningen.

Anteckna ord och annat som du behöver öva mer:

Övning 2 Ordövning

2 personer – A och B – samarbetar i denna övning.
Gör övningen på samma sätt som under introduktionsmötet.
Materialet är Bok 3.
Jobba er igenom så många bilder som möjligt.

Anteckna vilken bok/vilka böcker ni använder:

.....

Anteckna de begrepp du behöver öva mer:

Övning 3 Korusläsning

Övningen görs i helgrupp eller delgrupper.

Läs den bok ni kommit överens om eller bok nr 3. Öva att läsa med inlevelse och dramatik!

Anteckna vilken bok/vilka böcker ni läser:

.....

FÖRSLAG TILL DAGENS TEXT FÖR KORUSLÄSNING

Här är Olle och Otto och Mia och Pia och Rufus.

Pia frågar: Ska vi leka kurragegömma? Ja, jag vill börja räkna, säger Mia.

Mia räknar till 20. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20.

Nu kommer jag! ropar Mia.

- Mia letar. Är någon bakom gardinen? Vem gömmer sig bakom gardinen? Hittad! Det är Olle som gömde sig bakom gardinen. Han tittar fram och skrattar.
- Mia letar. Är någon under byrån? Vem gömmer sig under byrån? Hittad! Nej! Det är bara pappas gamla skor.
- Mia letar. Är någon i tvättkorgen? Vem gömmer sig i tvättkorgen? Hittad! Det är Otto som gömde sig i tvättkorgen. Han ser busig ut.
- Mia letar. Är det någon uppe på garderoben? Vem gömmer sig uppe på garderoben? Hittad! Det är Pia som gömde sig uppe på garderoben. Hon ser glad ut.
- Mia letar. Är det någon inne i skåpet? Vem gömmer sig inne i skåpet? Hittad. Det är Rufus som har gömt sig inne i skåpet. Nu är alla hittade.

Om du hellre vill arbeta med en bok som du väljer själv kan du komma överens med kursledaren om detta.

Anteckna vad du behöver öva mer på hemma:

Övning 4 Samtalsövning

Denna gång är samtalsövningen lite annorlunda. Samtalskortet används inte. Syftet med övningen är att du ska öva olika sätt att bjuda in till samtal.

Alla ord ska tecknas.

Arbeta i par. A är barnet, B är den vuxne. Sen växlar ni roller.

Använd bilder i bok 3 som underlag för övningen. Öva dig på att:

- Invitera B till samtal - *hur gör du?*
- Sätta igång samtalet genom att välja samtalsämne med ett svagt initiativ. Detta är en öppningsfras som inte kräver svar. Men givetvis förväntar du dig att B ändå ska ta sin tur. *Hur gör du?*
- ”Prata” färdigt om samtalsämnet och avsluta denna samtalssekvens. *Hur gör ni då ni ”pratar” färdigt med tecken?*
- Påbörja ett nytt samtalsämne med ett starkt initiativ. Detta är en öppningsfras som kräver svar av B. *Hur gör du?*
- Prata färdigt om samtalsämnet och avsluta sekvensen.

Lärde du dig något som kan vara nyttigt för dina samtal med barnet? Anteckna punktvis.

Anteckna ord och annat som du behöver öva mer hemma:

Hemuppgift

1. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
2. Lär in den barnbok du valt så väl att du kan teckna automatiskt och snabbt. Du ska INTE behöva tänka på hur du tecknar då du övat tillräckligt.

Öva denna text, om du inte har valt en egen bok:

Här är Olle och Otto och Mia och Pia och Rufus.

Pia frågar: Ska vi leka kurragömma? Ja, jag vill börja räkna, säger Mia.

Mia räknar till 20. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20.

Nu kommer jag! ropar Mia.

- Mia letar. Är någon bakom gardinen? Vem gömmer sig bakom gardinen? Hittad! Det är Olle som gömde sig bakom gardinen. Han tittar fram och skrattar.
- Mia letar. Är någon under byrån? Vem gömmer sig under byrån? Hittad! Nej! Det är bara pappas gamla skor.
- Mia letar. Är någon i tvättkorgen? Vem gömmer sig i tvättkorgen? Hittad! Det är Otto som gömde sig i tvättkorgen. Han ser busig ut.
- Mia letar. Är det någon uppe på garderoben? Vem gömmer sig uppe på garderoben? Hittad! Det är Pia som gömde sig uppe på garderoben. Hon ser glad ut.
- Mia letar. Är det någon inne i skåpet? Vem gömmer sig inne i skåpet? Hittad. Det är Rufus som har gömt sig inne i skåpet. Nu är alla hittade.

KURSMÖTE

4

– med fokus på att beskriva

TID: 3 TIMMAR

Syftet är att du ska få:

- ✓ Insikt om samtalsämne.
- ✓ Öva den språkliga handlingen *att beskriva*.
- ✓ Öva färdighet att avläsa tecknad enkel text.
- ✓ Öva färdighet att tecknläsa enkel text med prosodi.
- ✓ Öva färdighet att samtala med tecken.

TID	SCHEMA
	AVLÄSNING <i>Ni delas i grupper om två. A övar tyst tecknläsning, B övar avläsning samt språkhandlingen ATT BESKRIVA. Bok 3</i>
	PP: SPRÅKLIGT TEMA <i>Samtalsämne</i>
	ORDÖVNING <i>Du övar att teckensätta detaljer i bild. Bok 4</i>
	KORUSLÄSNING <i>Du övar korusläsning. Bok 4</i>
	SAMTALSÖVNING <i>Du övar att uttömma samtalsämnet.</i>
	HEMUPPGIFT <i>Bok 4</i>

STEGET före

Kursmöte 4
Samtalsämne

STEGET före

Ett samtal handlar om något
Man måste välja ett samtalsämne

Vilka samtalsämnen intresserar barnet?
 Hur blir ett samtalsämne intressant för barnet?
Hur ska vi lära detta?

Steg 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

Ett samtal handlar om något
Man måste välja ett samtalsämne

Vilka ämnen passar/passar inte i situationen?
Hur ska barnet lära detta?

Steg 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

STEGET före

Ett samtalsämne är något man "talar" om
Man måste "göda" det

Mer information,
 ny information,
 andra infallsvinklar

Hur ska barnet lära detta?

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 4

STEGET före

Ett samtalsämne ger information
Ibland vill man uttömma samtalsämnet

Utmärkta följeslagare är
 Vad? Vem? När?
 Var? Hur? Varför?

Hur ska barnet lära detta?

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 5

STEGET före

Ett samtalsämne kan haka i ett annat
Samtalet får en "röd" tråd

Betydelsen anknyter det
 ena ämnet till det andra

Hur ska barnet lära detta?

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 6

Övning 1 Avläsning

2 personer – A och B – sitter mitt emot varandra.

A läser med tecken den bok som han/hon valt och övat hemma. Läsandet ska vara tyst.

Då A läst hela boken ska B *beskriva* med egna ord – i tecken.

Växla roller och reflektera sedan kring avläsningen.

Anteckna ord och annat som du behöver öva mer:

Övning 2 Ordövning

2 personer – A och B – samarbetar i denna övning.
Gör övningen på samma sätt som under introduktionsmötet.
Materialet är Bok 4.
Jobba er igenom så många bilder som möjligt.

Anteckna vilken bok/vilka böcker ni använder:

.....

Anteckna de begrepp du behöver öva mer:

Övning 3 Korusläsning

Övningen görs i helgrupp eller delgrupper. Läs den bok ni kommit överens om (bok nr 4). Öva att läsa med inlevelse och dramatik!

Anteckna vilken bok/vilka böcker ni läser:

.....

FÖRSLAG TILL DAGENS TEXT FÖR KORUSLÄSNING

Olle har en ny cykel. Han är stolt över sin cykel. På huvudet har han sin gamla lila hjälm.

Mia har en gul trehjuling. Hon är för liten för en riktig cykel. Men hon måste också ha en hjälm.

Hennes hjälm är grön.

Olle cyklar uppför en backe – tungt tungt. Han kämpar och kämpar. Han blir så trött.

Mia vill alltid göra samma som Olle. Därför cyklar hon också uppför backen – jobbigt jobbigt.

Det går sakta, sakta.

Olle cyklar nerför backen. Oj oj, så fort det går. Olle är lycklig.

Nu ska Mia cykla nerför backen. Hon vill åka lika fort som Olle. Akta akta, det är livsfarligt! Kul! ropar Mia.

Akta akta, försiktigt! Det går för fort! Mia ramlar av cykeln. Olle blir förskräckt. Aj aj, Mia gråter. Hennes byxor är trasiga. Det rinner blod på knät. Stackars lilla Mia.

Olle tröstar Mia. Han kramar henne. Mia slutar att gråta. Olle är snäll.

Först hjälper han Mia upp. Sen ställer han upp hennes cykel.

Nu cyklar vi hem, säger Olle. Han cyklar först. Mia cyklar bakom honom hela vägen hem. Pappa är hemma. Han tittar på Olle och Mia. Vad har hänt? frågar pappa. Jag har ramlat, säger Mia.

Mia får ett plåster av pappa. Nu blir allt bra igen.

Kom så cyklar vi igen! ropar Mia.

Om du hellre vill arbeta med en bok som du väljer själv kan du komma överens med kursledaren om detta.

Anteckna vad du behöver öva mer på hemma:

Övning 4 Samtalsövning

Arbeta i smågrupper om 2-3 personer.
Samtala om så många bilder som möjligt i den bok/de böcker ni valt.
Syftet med övningen är att ni ska öva olika sätt att upprätthålla samtalet ända tills samtalsämnet är uttömt. *Alla ord ska tecknas.*

Använd samtalskortet i samtalsspelet (se introduktionsmötet). Enda förändringen i spelets regler är att samma kort ska användas tills det inte längre finns något mer att säga utifrån den uppmaning som kortet innehåller.

Lärde du dig något som kan vara nyttigt för dina samtal med barnet? Anteckna punktvis.

Anteckna ord och annat som du behöver öva mer hemma:

Hemuppgift

1. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
2. Lär in den barnbok du valt så väl att du kan teckna automatiskt och snabbt. Du ska INTE behöva tänka på hur du tecknar då du övat tillräckligt.

Öva denna text, om du inte har valt en egen bok:

Olle har en ny cykel. Han är stolt över sin cykel. På huvudet har han sin gamla lila hjälm.

Mia har en gul trehjuling. Hon är för liten för en riktig cykel. Men hon måste också ha en hjälm.

Hennes hjälm är grön.

Olle cyklar uppför en backe – tungt tungt. Han kämpar och kämpar. Han blir så trött.

Mia vill alltid göra samma som Olle. Därför cyklar hon också uppför backen – jobbigt jobbigt.

Det går sakta, sakta.

Olle cyklar nerför backen. Oj oj, så fort det går. Olle är lycklig.

Nu ska Mia cykla nerför backen. Hon vill åka lika fort som Olle. Akta akta, det är livsfarligt! Kul! ropar Mia.

Akta akta, försiktigt! Det går för fort! Mia ramlar av cykeln. Olle blir förskräckt. Aj aj, Mia gråter. Hennes byxor är trasiga. Det rinner blod på knät. Stackars lilla Mia.

Olle tröstar Mia. Han kramar henne. Mia slutar att gråta. Olle är snäll.

Först hjälper han Mia upp. Sen ställer han upp hennes cykel.

Nu cyklar vi hem, säger Olle. Han cyklar först. Mia cyklar bakom honom hela vägen hem. Pappa är hemma. Han tittar på Olle och Mia. Vad har hänt?

frågar pappa. Jag har ramlat, säger Mia.

Mia får ett plåster av pappa. Nu blir allt bra igen.

Kom så cyklar vi igen! ropar Mia.

KURSMÖTE

5

– med fokus på att fullborda en berättelse

TID: 3 TIMMAR

Syftet är att du ska få:

- ✓ Insikt om språkliga handlingar.
- ✓ Öva att avsluta en berättelse.
- ✓ Öva färdighet att avläsa tecknad enkel text.
- ✓ Öva färdighet att tecknläsa enkel text med prosodi.
- ✓ Öva färdighet att samtala med tecken.

TID	SCHEMA
	AVLÄSNING <i>Ni delas i grupper om två. A övar tyst tecknläsning, B övar avläsning samt fullbordar berättelsen. Bok 4</i>
	PP: SPRÅKLIGT TEMA <i>Språkliga handlingar</i>
	ORDÖVNING <i>Du övar att teckensätta detaljer i bild. Bok 5</i>
	KORUSLÄSNING <i>Du övar korusläsning. Bok 5</i>
	SAMTALSÖVNING <i>Du samtalar och övar att beskriva, klargöra och förklara.</i>
	HEMUPPGIFT <i>Bok 5</i>

STEGET före

Kursmöte 5
Språkliga handlingar

STEGET före

Språkliga handlingar
Det finns ett motiv – ett yttrande – en effekt

språkliga handlingar
 ersätter
fysiska handlingar

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

Språkliga handlingar
återge

I stället för att fysiskt
 visa varje moment
 i en handling
 kan man återge den
 steg för steg i ord

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

Språkliga handlingar

beskriva

I stället för att själv se, höra, känna, uppleva kan man sätta ord på egenskaper, händelser, känslor

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 4

Språkliga handlingar

förklara

I stället för trial-and-error kan man sätta ord på orsakssamband

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 5

Språkliga handlingar

berömma

I stället för en klapp på huvudet kan man säga "Det gjorde du bra!"

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 6

Språkliga handlingar

Alla språkliga handlingar har inte fysiska motsvarigheter

"Hade Faraos spik?"

Frågan;

Ett sätt att
vidga sitt vetande

Språkliga handlingar

berätta

I stället för att själv delta
i hela händelseförloppet
kan man
berätta vad som hände

Att kunna berätta

– viktig milstolpe i barnets språkutveckling

Man anger

- Huvudperson och hans motiv
- Beskriver situation – plats, tid
- Händelser, hur de relateras till varandra i tid och orsak

Övning 1 Avläsning

2 personer – A och B – sitter mitt emot varandra.

A läser med tecken den bok som han/hon valt och övat hemma. Läsandet ska vara tyst.

Då A läst färdigt ska B göra ett annat slut på berättelsen med egna ord - i tecken.

Växla roller och reflektera sedan kring avläsningen.

Anteckna ord och annat som du behöver öva mer:

Övning 2 Ordövning

2 personer – A och B – samarbetar i denna övning.
Gör övningen på samma sätt som under introduktionsmötet.
Materialet är Bok 5.
Jobba er igenom så många bilder som möjligt.

Anteckna vilken bok/vilka böcker ni använder:

.....

Anteckna de begrepp du behöver öva mer:

Övning 3 Korusläsning

Övningen görs i helgrupp eller delgrupper. Läs den bok ni kommit överens om (bok nr 5). Öva att läsa med inlevelse och dramatik!

Anteckna vilken bok/vilka böcker ni läser:

.....

FÖRSLAG TILL DAGENS TEXT FÖR KORUSLÄSNING

Olle och Mia ska laga pannkakor. Olle tar på sig ett förkläde och en kockmössa. Mia har bara en mössa. Olle hämtar en stor skål och en visp och ett decilitermått. Mia hämtar mjöl och mjölk och ägg och salt och smör.

Nu kan de börja. Först häller Olle 2 dl mjölk i skålen. Sen knäcker han 3 ägg ner i skålen. Ägg och mjölk ska blandas noga. Olle vispar och Mia och Rufus tittar på.

Nu behövs det mjöl och salt. Olle häller först i mjölet och sedan lite salt. Mia hjälper till och häller mer mjölk i smeten.

Nu är det Mias tur. Hon vispar mjölk och ägg och mjöl och salt. Nu är smeten färdig. Olle vill genast börja steka pannkakor. Då behöver han en stekpanna. Han hittar den i skåpet under bänken.

Olles pappa sätter på spisen. Nu blir det varmt, säger han. Akta akta, ni måste vara försiktiga.

Olle lägger en klick smör i pannan. Det fräser och ryker. Mia och Rufus tittar på.

Olle tar en sked. Han fyller den med smet och häller i pannan. Nu måste vi vänta en liten stund, säger Olle. Första pannkakan! Olle steker första pannkakan. Titta, han kastar den högt upp i luften! Men vad händer? Pannkakan är borta. Den ramlar på Rufus huvud.

Olle och Mia lagar en stor hög av pannkakor. Nu blir det snart pannkakaskalas! Mums mums, säger Rufus.

Om du hellre vill arbeta med en bok som du väljer själv kan du komma överens med kursledaren om detta.

Anteckna vad du behöver öva mer på hemma:

Övning 4 Samtalsövning

Arbeta i smågrupper om 2-3 personer.

Samtala om så många bilder som möjligt i den bok/de böcker ni valt.

Använd samtalskortet och följ anvisningen från introduktionsmötet.

Anteckna ord och annat som du behöver öva mer hemma:

Hemuppgift

1. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
2. Lär in den barnbok du valt så väl att du kan teckna automatiskt och snabbt. Du ska INTE behöva tänka på hur du tecknar då du övat tillräckligt.

Öva denna text, om du inte har valt en egen bok:

Olle och Mia ska laga pannkakor. Olle tar på sig ett förkläde och en kockmössa. Mia har bara en mössa. Olle hämtar en stor skål och en visp och ett decilitermått. Mia hämtar mjöl och mjölk och ägg och salt och smör.

Nu kan de börja. Först häller Olle 2 dl mjölk i skålen. Sen knäcker han 3 ägg ner i skålen. Ägg och mjölk ska blandas noga. Olle vispar och Mia och Rufus tittar på.

Nu behövs det mjöl och salt. Olle häller först i mjölet och sedan lite salt. Mia hjälper till och häller mer mjölk i smeten.

Nu är det Mias tur. Hon vispar mjölk och ägg och mjöl och salt. Nu är smeten färdig. Olle vill genast börja steka pannkakor. Då behöver han en stekpanna. Han hittar den i skåpet under bänken.

Olles pappa sätter på spisen. Nu blir det varmt, säger han. Akta akta, ni måste vara försiktiga.

Olle lägger en klick smör i pannan. Det fräser och ryker. Mia och Rufus tittar på.

Olle tar en sked. Han fyller den med smet och häller i pannan. Nu måste vi vänta en liten stund, säger Olle. Första pannkakan! Olle steker första pannkakan. Titta, han kastar den högt upp i luften! Men vad händer? Pannkakan är borta. Den ramlar på Rufus huvud.

Olle och Mia lagar en stor hög av pannkakor. Nu blir det snart pannkakaskalas! Mums mums, säger Rufus.

KURSMÖTE

6

– med fokus på att berätta

TID: 3 TIMMAR

Syftet är att du ska få:

- ✓ Insikt om det goda samtalet.
- ✓ Öva den språkliga handlingen att *berätta*.
- ✓ Öva färdighet att avläsa tecknad enkel text.
- ✓ Öva färdighet att tecknläsa enkel text med prosodi.
- ✓ Öva färdighet att samtala med tecken.

TID	SCHEMA
	AVLÄSNING <i>Ni delas i grupper om två. A övar tyst tecknläsning, B övar avläsning och språkhandlingen ATT BERÄTTA. Bok 5</i>
	PP: SPRÅKLIGT TEMA <i>Det goda samtalet</i>
	ORDÖVNING <i>Du övar att teckensätta detaljer i bild. Bok 6</i>
	KORUSLÄSNING <i>Du övar korusläsning. Bok 6</i>
	SAMTALSÖVNING <i>Du övar berättelseteknik.</i>
	HEMUPPGIFT <i>Bok 6</i>

STEGET före

Kursmöte 6
Det goda samtalet

STEGET före

Det goda samtalet
Båda är lika mycket värda

Respekt
 Bekräftande
 Acceptans
 Anpassning

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 2

STEGET före

Det goda samtalet
Rättigheterna blir uppfyllda

Båda får *börja* samtalet
 Båda får *välja* samtalsämne

Steget före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 3

STEGET *före*

Det goda samtalet
Rättigheterna blir uppfyllda

Båda får *ge ny information*
om samtalsämnet

Båda *blir lyssnade till*

Båda *kan avsluta*
samtalsämnet

Steg 3 före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 4

STEGET *före*

Det goda samtalet
Rättigheterna blir uppfyllda

Båda får använda
sitt sätt att samtala

Båda får *"prata" färdigt*

Steg 3 före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 5

STEGET *före*

Det goda samtalet
Båda tar ansvar för sina skyldigheter

Uppmärksamma
den andre

Ge plats i samtalet
åt den andre

Steg 3 före 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 6

Det goda samtalet

Båda tar ansvar för sina skyldigheter

*Svara – ta sin tur
Försöka att förstå*

Steg 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 7

Det goda samtalet

Den vuxne har ett större ansvar

*Inte ja/nej frågor
Inte svara på sina
egna frågor
Inte inkräkta på
barnets "talartid"*

Steg 3 © Iréne Johansson/Hatten Förlag 8

Övning 1 Avläsning

2 personer – A och B – sitter mitt emot varandra.

A läser med tecken den bok som han/hon valt och övat hemma. Läsandet ska vara tyst.

Då A läst färdigt ska B göra ett annat slut på berättelsen med egna ord - i tecken.

Växla roller och reflektera sedan kring avläsningen.

Anteckna ord och annat som du behöver öva mer:

Övning 2 Ordövning

2 personer – A och B – samarbetar i denna övning.
Gör övningen på samma sätt som under introduktionsmötet.
Materialet är Bok 6.
Jobba er igenom så många bilder som möjligt.

Anteckna vilken bok/vilka böcker ni använder:

.....

Anteckna de begrepp du behöver öva mer:

Övning 3 Korusläsning

Övningen görs i helgrupp eller delgrupper. Läs den bok ni kommit överens om (bok nr 6). Öva att läsa med inlevelse och dramatik!

Anteckna vilken bok/vilka böcker ni läser:

.....

FÖRSLAG TILL DAGENS TEXT FÖR KORUSLÄSNING

Olle fyller åtta år idag. Han försöker ligga alldeles stilla i sängen. Han drar täcket över huvudet.

Åh vad han väntar.

Utanför Olles dörr står pappa och Hugo och katten Fia. Äntligen. Olle har väntat länge.

Pappa bär en tårta. Hugo bär två paket och Fia har också ett paket. Ja må han leva, sjunger de.

Olle ler och känner sig så varm och lycklig.

Grattis, grattis på födelsedagen. Hurra för Olle. Pappa och Hugo hurrar och katten jamar.

Olle får ett stort paket och två små. Han vill öppna alla paket samtidigt.

Olle öppnar det första paketet. I paketet är det en ficklampa. Tack tack, kära Hugo, nu kan jag vara ute på natten, säger Olle.

Olle öppnar det andra paketet. I paketet är det en kniv. Tack tack bussiga Fia, nu kan jag göra barkbåtar alldeles själv, säger Olle.

Olle öppnar det tredje paketet. I paketet är det en snorkel och en mask och simfötter. Tack tack snälla pappa, nu kan jag dyka och simma under vattnet, säger Olle.

Olle gillar att fylla år. Han kramar sina nya saker. Han har fått allt han önskade sig. Men vad har hänt med tårtan? Vem har släckt ljusen? Vem har ätit av tårtan? Hoppsan! Hugo och katten har ätit upp tårtan. Pappa och Olle bara skrattar. Det gör inget. Nu åker vi och badar allihop.

Om du hellre vill arbeta med en bok som du väljer själv kan du komma överens med kursledaren om detta.

Anteckna vad du behöver öva mer på hemma:

Övning 4 Samtalsövning

Arbeta i smågrupper om 2-3 personer.

Samtala om så många bilder som möjligt i den bok/de böcker ni valt. Använd samtalskorten men sortera dem i rätt ordning så att ni tillsammans bygger en berättelse kring bilden.

Lärde du dig något som kan vara nyttigt för dina samtal med barnet? Anteckna punktvis.

Anteckna ord och annat som du behöver öva mer hemma:

Hemuppgift

1. Se tillbaka på dina anteckningar från dagens möte och öva det som du antecknat.
2. Lär in den barnbok du valt så väl att du kan teckna automatiskt och snabbt. Du ska INTE behöva tänka på hur du tecknar då du övat tillräckligt.

Öva denna text, om du inte har valt en egen bok:

Olle fyller åtta år idag. Han försöker ligga alldeles stilla i sängen. Han drar täcket över huvudet.

Åh vad han väntar.

Utanför Olles dörr står pappa och Hugo och katten Fia. Äntligen. Olle har väntat länge.

Pappa bär en tårta. Hugo bär två paket och Fia har också ett paket. Ja må han leva, sjunger de.

Olle ler och känner sig så varm och lycklig.

Grattis, grattis på födelsedagen. Hurra för Olle. Pappa och Hugo hurrar och katten jamar.

Olle får ett stort paket och två små. Han vill öppna alla paket samtidigt.

Olle öppnar det första paketet. I paketet är det en ficklampa. Tack tack, kära Hugo, nu kan jag vara ute på natten, säger Olle.

Olle öppnar det andra paketet. I paketet är det en kniv. Tack tack bussiga Fia, nu kan jag göra barkbåtar alldeles själv, säger Olle.

Olle öppnar det tredje paketet. I paketet är det en snorkel och en mask och simfötter. Tack tack snälla pappa, nu kan jag dyka och simma under vattnet, säger Olle.

Olle gillar att fylla år. Han kramar sina nya saker. Han har fått allt han önskade sig. Men vad har hänt med tårtan? Vem har släckt ljusen? Vem har ätit av tårtan? Hoppsan! Hugo och katten har ätit upp tårtan. Pappa och Olle bara skrattar. Det gör inget. Nu åker vi och badar allihop.

Kursavslutning

TID: 5 TIMMAR

Kursmöte 7 är avslutning på teckenkursen *Steget-före 3*. Mötet är planerat till 5 timmar. Du får nu möjlighet att redovisa och reflektera kring vad du lärt dig. Tiden ska också nyttjas till repetitioner och inläring av nya tecken.

Dessutom ska en handlingsplan för att skapa utvecklande tecken- och kommunikativ miljö göras.

TID	SCHEMA
	<p>AVLÄSNING</p> <p><i>a. Övning som vanligt. Avläsning av hemuppgiftens text. Öva gärna argumentation, dvs. att den som tecknar ska göra detta för att övertyga motparten om något, t.ex. om varför man ska läsa just denna text</i></p> <p><i>b. Se tillbaka i kursportfolion. Diskutera: Hur har din färdighet att avläsa tecknade satser förändrats? Vad behöver du öva mer på? Hur ska detta ske?</i></p>
	<p>ORDFÖRRÅDET</p> <p><i>Se tillbaka i kursportfolion. Gör en snabb sammanställning av nyinlärd ord. Hur många nya begrepp har du lärt dig? Är du nöjd? Diskutera hur du i fortsättningen ska lära dig nya tecken.</i></p>
	<p>TECKENLÄSNING- OCH AVLÄSNING</p> <p><i>Repetera de böcker ni övat under kursen. Läs tyst med inlevelse och prosodi. Deltagarna läser sina böcker i tur och ordning - de andra avläser.</i></p>
	<p>SAMTALET</p> <p><i>Se tillbaka i kursportfolion. Sammanställ dina anteckningar och diskutera dina reflektioner. Kan du föra ett samtal i TSS? Vad behöver du vidareutveckla och hur ska detta ske?</i></p>
	<p>HANDLINGSPLAN</p> <p><i>Planering för hur ni ska skapa en utvecklande språkmiljö med hjälp av TSS.</i></p>

© 2011, Iréne Johansson och Hatten Förlag

Detta material skyddas enligt lagen om upphovsrätt.
Materialet är fritt att skriva ut från www.stegetfore.org och är fritt att använda för att genomföra kurser och aktiviteter som följer de grundläggande tankegångarna i Steget före av Iréne Johansson. Delar av innehållet får inte plockas ur materialet och återanvändas eller mångfaldigas i andra sammanhang som är frånkopplat sitt ursprung i Steget före. Citera gärna innehållet, men ange källan.